

6. évfolyam

Óraszám: 72 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

<i>Témakör neve</i>	<i>Óraszám</i>
1. Hősök az irodalomban	12
2. Arany János: Toldi	18
3. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	13
4. Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. (Gárdonyi Géza: Egri csillagok)	14
5. Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény elemzése	7
6. Év végi összefoglalás, számonkérés	8
<i>Összes óraszám:</i>	72

1. Hősök az irodalomban

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmazzon meg
- a hősiesség különböző példáit kifejező szövegeket megértse és összehasonlítsa
- a különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáit elkülönítse
- a különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseit összevesse

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a monda fogalmát, típusait
- ismeri a ballada fogalmát, jellemzőit
- tudomást szerez szűkebb és tágabb lakóhelyének mondavilágáról
- megismeri az időmértékes verselés szabályait
- idézni tud Arany János A walesi bárdok című művéből
- megismeri a kiemelt művek tartalmát
- megismer néhány lakhelyéhez kötődő mondát

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése az alábbi témák és művek alapján: Arany János: Mátyás anyja; Arany János: A walesi bárdok
- A ballada műfajának, típusainak és jellemzőinek megismerése
- Az időmértékes verselés felismerése
- Hősök–mondák: Beckó vára vagy Csörsz árka; Szent László legendája vagy Lehel kürtje (A párok közül az egyik a kötelező, a másik a választható művek közé kerül); Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet); Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák (A felsoroltak közül az egyik

kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák. Gyöngyöshöz és a Mátrához kötődő mondák feltárása.)

- A monda műfaja, típusai
- Irodalom és mozgókép: Fazekas Mihály: Lúdas Matyi
- Memoriter: Arany János: A walesi bárdok (részlet)

Fogalmak: próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

Javasolt tevékenységek

- a szövegek közös megismerése, elemzése
- kisebb projektmunkák készítése
- a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése
- irodalmi atlasz vagy térkép használata

2. Arany János: Toldi

Óraszám: 18 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az olvasás és megértés nyelvi nehézségeit tanári segítséggel majd önállóan megszüntesse
- szókincsét bővítse
- stílusát választékosabbá tegye
- olvasási stratégiáját fejlessze
- a mű erkölcsi kérdésfelvetéseiről (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly) önálló véleményt alkosson

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az olvasás és megértés nyelvi nehézségeit tanári segítséggel majd önállóan megszüntesse
- szókincsét bővítse
- stílusát választékosabbá tegye
- olvasási stratégiáját fejlessze
- a mű erkölcsi kérdésfelvetéseiről (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly) önálló véleményt alkosson

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Arany János élete
- a Toldi keletkezése körülményei
- az alkotás történelmi alapja
- a Toldi szövegének közös órai feldolgozása
- az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése
- az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek értelmezése a mű vonatkozásában
- az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)
- Memoriter: Előhang, egyéb részletek a műből

Fogalmak: verses epika, elbeszélő költemény; előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

Javasolt tevékenységek

- az alkotás közösen történő megismerése és értelmezése
- a költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció stb.) összehasonlítása
- a szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok
- alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor
- szerepjáték formájában a memoriterek felmondása, előadása

3. Szeretet, hazaszeretet, szerelem

Óraszám: 13 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről véleményt alkosson szóban és írásban
- a különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáit elkülönítse
- a szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegeket megértse és összehasonlítsa
- a szövegeket összevesse a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanév menetéhez illeszkedve ráhangolódik a karácsonyi ünnepre
- megismeri hazafias líránk két kiemelkedő alkotását, a Himnuszt és a Szózatot
- korosztályának szellemi szintjéhez mértén megérti ezen művek üzenetét, és azonosul velük
- alaposan megismeri Vörösmarty Mihály és Kölcsey Ferenc életművét
- megismeri a magyar szerelmi líra kijelölt alkotásait
- a kijelölt versszakait tudja idézni a Himnusznak és a Szózatnak
- szó szerint tudja a Tartózkodó kérelem című verset
- ismeri a következő fogalmakat: líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztím, alliteráció; dal, népdal

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó részletek megismerése (Bibliai történetek: Mária és József története, Jézus tanítása a gyermekekről)
- A magyar hazafias líra legkiemelkedőbb alkotásainak elemző bemutatása, szerzőinek bemutatása (Kölcsey Ferenc és Vörösmarty Mihály életműve; Kölcsey Ferenc: Himnusz; Vörösmarty Mihály: Szózat; Petőfi Sándor: Honfidal)
- A magyar szerelmi líra néhány alkotásának elemző bemutatása (Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem; Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...; Radnóti Miklós: Bájoló)

- Memoriter: Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.); Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.); Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem

Fogalmak: líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

Javasolt tevékenységek

- a szerzői életművek irányított feltárása forrásmunkákból
- az alkotások közös elemzése, értelmezése
- kisebb projekt munkák során a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése
- az alkotásokban megjelenő gondolatok, motívumok, törekvések összehasonlítása

4. Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. (Gárdonyi Géza: Egri csillagok)

Óraszám: 14 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az Egri csillagok című regény cselekményében megjelenő élethelyzeteket azonosítsa
- a regényt meghatározó erkölcsi konfliktusokról véleményt alkosson
- a cselekmény fordulópontjait összekapcsolja a műfaj jellegzetességeivel
- a főbb szereplők kapcsolatait értelmezze

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri Gárdonyi Géza életét és munkásságát
- átlátja az Egri csillagok című regény történelmi-társadalmi hátterét
- ennek tükrében értelmezni tudja az alkotást
- a nagyepikai művek elemzési szempontjait alkalmazza
- újabb példáját ismeri meg azon magatartásformának, melynek középpontjában a hazához, a szülőföldhöz, közösséghez való hűség áll

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Gárdonyi Géza élete, írói munkássága
- az Egri csillagok című regény keletkezési körülménye
- a regény történelmi alapja
- az Egri csillagok című regény elemző feldolgozása
- a nagyepikai művek elemzési szempontjainak alkalmazása
- Kötelező olvasmány: Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Fogalmak: történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

Javasolt tevékenységek

- otthoni olvasás
- közös órai szövegfeldolgozás
- nagyobb szövegegységek áttekintő megértése

- egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével
- a regény más médiumbeli megjelenítésével való (film, színmű, illusztráció stb.) összehasonlítása

5. Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény elemzése

Óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a kiválasztott regény cselekményében megjelenő élethelyzeteket azonosítsa
- a regényt meghatározó erkölcsi konfliktusokról véleményt alkosson
- a cselekmény fordulópontjait összekapcsolja a műfaj jellegzetességeivel
- a főbb szereplők kapcsolatait értelmezze
- képes legyen azonosítani a cselekményben megjelenő élethelyzeteket és erkölcsi konfliktusokat
- önállóan véleményt tudjon formálni az egyes hősök által bemutatott embertípusok cselekedeteiről
- azonosítsa a regény főbb helyszíneit, térbeli viszonyait

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri a választott szerző életét és munkásságát
- megérti az alkotásban megjelenő élethelyzetet, a magányt
- ennek tükrében értelmezni tudja a regényt
- empátiája korának érzelmi fejlettségéhez mérten elmélyül
- olvasottsága világirodalmi alkotással is bővül

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- a szaktanár által kiválasztott regény elemző bemutatása
- a nagyepikai művek elemzési szempontjainak alkalmazása a következő regények egyikében: Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg

Fogalmak: a korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

Javasolt tevékenységek

- otthoni olvasás
- közös órai szövegfeldolgozás
- nagyobb szövegegységek áttekintő megértése
- egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével
- a regény más médiumbeli megjelenítésével való (film, színmű, illusztráció stb.) összehasonlítása

6. Év végi összefoglalás, számonkérés

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felelevenítse a tanév során szerzett ismereteit
- elemzőkézsége elmélyüljön
- hiányos ismereteit kiegészítse
- az irodalmi korszakok, művek közötti összefüggéseket jobban átlássa

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egységében látja át a tanév anyagát
- értő olvasóként összevetheti a tanult kisepikai és nagyepikai műfajok jellegzetességeit az egyes művek alapján
- még árnyaltabb véleményt tud megfogalmazni a tárgyalt nagyepikai művekben megjelenő problémákkal, jelenségekkel kapcsolatban

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- az éves tananyag átisméltése
- rendszerezése

Javasolt tevékenységek

- fogalmak újbóli tisztázása
- verstani és stilisztikai ismeretek közös ismételése
- a legjelentősebb életművek és nagyepikai alkotások projectmunkában való áttekintése